

Gemeentelijke Rekenkamer Nijmegen

Jaarverslag 2001

Colofon

De Nijmeegse Rekenkamer:

De Gemeentelijke Rekenkamer Nijmegen (verder de Rekenkamer) bestaat uit raadsleden, heeft een externe voorzitter en wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris. Zij heeft een onafhankelijke positie binnen de gemeente. Haar doel is de gemeenteraad een extra handvat te bieden zijn controlerende taak uit te voeren. De Rekenkamer voert onderzoek uit, waarbij zij antwoord wil krijgen op vragen zoals: zijn de doelen van het gemeentelijk beleid bereikt? Zijn de voorbereiding en de uitvoering van het beleid efficiënt verlopen? Welke aanbevelingen zijn nodig om de doeltreffendheid te vergroten?

De Rekenkamer voert zelf onderzoek uit of geeft hiertoe opdracht. In de onderzoeken wordt altijd teruggekeken naar het verleden, met als nadrukkelijke bedoeling te leren voor de toekomst. Jaarlijks stelt de Rekenkamer een onderzoeksplan op, waarin wordt aangegeven welke onderzoeken in uitvoering worden genomen. Ieder jaar doet de Rekenkamer in ieder geval onderzoek naar de jaarrekening. Daarnaast voert zij twee tot drie onderzoeken uit die gericht zijn op de doeltreffendheid en/of doelmatigheid op specifieke beleidsterreinen of onderdelen daarvan.

Samenstelling:

Leden:	R. Anzion R. Bos H. van Hooft jr R. Preijers H. van Xanten
Plaatsvervangende leden:	M. Hulskorte B. van Zijll de Jong - Lodenstein
Voorzitter:	L. Dolmans
Secretaris:	J. Smink

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Personeel	2
3	Uitvoering onderzoeksplan	3

1 Inleiding

Tot instelling van de Gemeentelijke Rekenkamer Nijmegen is besloten in de raadsvergadering van 28 juni 2000.

De Gemeentelijke Rekenkamer verricht onderzoek naar de rechtmatigheid en de doelmatigheid van gemeentelijk beleid en beheer. Ze adviseert de raad op basis daarvan.

Het onderzoek naar de rechtmatigheid betreft de administratie, het financieel beheer en de verantwoording over dat beheer. Het doel van rechtmatigheidsonderzoek is vast te stellen of het financieel beheer in overeenstemming is met de begroting, de comptabiliteitsvoorschriften en met andere wettelijke voorschriften en verordeningen. Verder wordt nagegaan of sprake is van ordelijk en controleerbaar beheer.

Doelmatigheidsonderzoek richt zich op de doelen van de Gemeenteraad en het College van Burgemeester en Wethouders. Het heeft als oogmerk na te gaan of de uitvoering van beleid tot realisatie van geformuleerde doelen leidt en of de uitvoering zelf op de goede wijze plaatsvindt.

De taak van de Gemeentelijke Rekenkamer bestaat volgens de 'Verordening gemeentelijk rekenkamer' (raadsbesluit van 20 september 2000) in de eerste plaats het onderzoek naar de concernjaarrekening. Daarnaast heeft zij als taak onderzoek te doen naar en te adviseren over:

- "de rechtmatigheid en de doelmatigheid van de administratie en het beheer van de vermogenswaarden van de gemeente;
- de schriftelijke informatievoorziening door burgemeester en wethouders over die administratie en dat beheer;
- de effecten en de efficiency van de voorbereiding en de uitvoering van het beleid, inclusief de kwaliteit van de organisatie.

De raad beslist of andere onderzoeken dan dat naar de jaarrekening zullen plaatsvinden. Daartoe stelt de Rekenkamer jaarlijks een onderzoeksplan op. Los hiervan kan de Rekenkamer tot onderzoek beslissen als actuele omstandigheden dat rechtvaardigen".

2 Personeel

De Gemeentelijke Rekenkamer bestaat uit leden van de gemeenteraad, heeft een externe voorzitter en wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris.

Leden

De leden van de Gemeentelijke Rekenkamer zijn:

- De heer R. Anzion
- Mevrouw R. Bos
- De heer H. van Hooft jr.
- De heer R. Preijers
- De heer H. van Xanten

Plaatsvervangende leden van de Gemeentelijke Rekenkamer zijn:

- De heer H. Hulskorte
- Mevrouw B. van Zijll de Jong – Lodenstein

Voorzitter

Per 1 januari 2001 is de heer L. Dolmans benoemd als externe voorzitter van de Gemeentelijke Rekenkamer Nijmegen.

Secretaris

Sinds 1 oktober 2001 heeft de Rekenkamer gemeente Nijmegen de beschikking over een full-time secretaris: mevrouw J. Smink. Voor haar aanstelling is de functie van secretaris ad-interim ingevuld door mevrouw C. Langen en de heer P. Houtsma.

3 Uitvoering onderzoeksplan

De Gemeentelijke Rekenkamer heeft een Onderzoeksplan 2001 opgesteld. Dit plan is in zijn vergadering van 11 april 2001 door de gemeenteraad vastgesteld. In het plan heeft de Rekenkamer aangegeven de volgende onderzoeken in 2001 op te pakken:

- Onderzoek naar de jaarrekening/het jaarverslag;
- Relaties tussen de gemeente Nijmegen en NV Mensec;
- Rioolbeleid.

In het Onderzoeksplan heeft de Gemeentelijke Rekenkamer tevens gesteld niet in te gaan op het verzoek van de gemeenteraad een onderzoek in te stellen naar de ontwikkeling van de beheerskosten bij de afdeling Sociale Zaken en Werk. De Gemeentelijke Rekenkamer heeft daarvoor twee principiële argumenten gehanteerd. In de eerste plaats staat de Gemeentelijke Rekenkamer op het standpunt dat zij eerst beoordeeld hoe het College een bepaalde materie oppakt, om pas daarna of op basis daarvan te besluiten al of niet tot eigenstandig onderzoek over te gaan. In het geval van de afdeling Sociale Zaken en Werk vormde de 'Benchmark Sociale Diensten' nieuwe informatie voor het College. Daarnaast is de Gemeentelijke Rekenkamer van mening, dat informatieverstrekking over één en ander op de reguliere wijze rechtstreeks door het College in de Raadscommissie dient plaats te vinden. De Gemeentelijke Rekenkamer ziet anders als mogelijk gevaar, dat zij 'eindstation' gaat worden voor niet naar tevredenheid beantwoorde vragen van de Raad.

Bij het opstellen van het Onderzoeksplan ging de Gemeentelijke Rekenkamer er van uit in de zomer van 2001 te beschikken over een ambtelijk secretaris. Met de indiensttreding van de ambtelijk secretaris per 1 oktober werd de beschikbare onderzoekstijd te beperkt geacht het onderzoek 'Mensec' en 'Rioolbeleid' beide goed uit te kunnen voeren. Besloten is het onderzoek 'Rioolbeleid' door te schuiven naar 2002. De overige geplande activiteiten zijn opgepakt en vrijwel volledig afgerond. Wij gaan daar in het vervolg van dit hoofdstuk op in.

Jaarrekening

Met het onderzoek naar de jaarrekening streeft de Gemeentelijke Rekenkamer twee doelen na:

1. het leveren van informatie die in onze ogen van belang is in het kader van de vaststelling door de gemeenteraad van de jaarrekening;
2. het leveren van een bijdrage aan de verbetering van het verantwoordingsproces en aan het functioneren van de organisatie in brede zin.

Om invulling te kunnen geven aan deze doelen, zien wij vier taken voor de Gemeentelijke Rekenkamer bij het onderzoek naar de jaarrekening:

- vaststellen in hoeverre de lasten en baten in overeenstemming zijn met de begroting, comptabiliteitsvoorschriften en andere wettelijke voorschriften;
- beoordelen van de kwaliteit van de verantwoordingsinformatie;
- beoordelen in hoeverre er sprake is van ordelijk en controleerbaar financieel beheer;
- beoordelen van de kwaliteit van de bedrijfsvoering in brede zin.

Ons onderzoek naar de jaarrekening hield concreet in het bestuderen van de jaarrekening en van het daarbij behorende accountantsrapport. Vervolgens hebben wij nadere informatie ingewonnen in gesprekken met een aantal betrokkenen. Gezien het ontwikkelingsstadium waarin wij ons bevinden konden wij nog geen aanvullend onderzoek doen. Als gevolg van de betrekkelijk late ontvangst van documentatie is bovendien het communicatietraject naar direct betrokkenen en ook de hoor- en wederhoor procedure beperkt geweest. Niettemin zijn wij van mening dat wij voldoende inzicht hebben kunnen verwerven om op hoofdlijnen een aantal conclusies te kunnen trekken. Wij hebben geconcludeerd dat op diverse punten verbeteringen zijn te realiseren; wij hebben daartoe ook aanbevelingen gedaan.

Ons advies hebben wij aangeboden aan de gemeenteraad op 22 juni 2001. In de vergadering van de gemeenteraad van 27/28 juni van de gemeenteraad heeft de voorzitter van de Gemeentelijke Rekenkamer een toelichting gegeven op de werkwijze en bevindingen van de Gemeentelijke Rekenkamer bij het beoordelen van de jaarrekening.

In ons advies hadden wij onder meer aangegeven de aanpak van het inmiddels door het College ingezette verbetertraject te zullen volgen. In dit kader hebben wij in december 2001 een gesprek gevoerd met de concern-controller en het hoofd concern-financiën. In dit gesprek zijn wij nagegaan in welke mate en op welke wijze invulling wordt gegeven aan het verbetertraject. In het gesprek hebben wij de indruk gekregen dat het verbetertraject voortvarend is opgepakt. Vastgesteld kan worden dat nu aan een aantal randvoorwaarden is voldaan om in een vroegtijdig stadium zicht te krijgen op budgetoverschrijdingen. Wij zijn in dit kader echter ook benieuwd naar het oordeel van de nieuwe accountant, op basis van zijn oriënterende onderzoek.

Mensec

Het onderzoek naar de relaties tussen de gemeente Nijmegen en NV Mensec is uitgevoerd in 2001. Het eindrapport van de Gemeentelijke Rekenkamer is door de raadscommissie ROVC besproken in zijn vergadering van 5 februari; op 27 februari is het rapport in de gemeenteraad aan de orde.

Wij zijn het onderzoek 'Mensec' gestart met het op een rij zetten van de formele gebeurtenissen in de periode 1997 tot en met 2001. Dit overzicht hebben wij in gesprekken met betrokkenen binnen de gemeente en binnen NV Mensec voorgelegd. De gesprekken waren gericht op het completeren van het overzicht, maar ook op achtergronden bij de gebeurtenissen en op de toekomst. Vervolgens hebben wij op hoofdlijnen conclusies getrokken en aanbevelingen geformuleerd. Deze hebben wij besproken met de portefeuillehouder Cultuur, de directeur van NV Mensec en de voorzitter van de Raad van Commissarissen van NV Mensec. Zij herkenden zich grotendeels in de conclusies en aanbevelingen zoals we voorgelegd. Het rapport is vervolgens in het kader van de procedure voor hoor- en wederhoor aangeboden aan het College van Burgemeester en Wethouders en de directeur van NV Mensec aangeboden. Wij hebben met genoeg geconstateerd dat beide in hun reactie op het rapport hebben aangegeven zich te kunnen vinden in de bevindingen, conclusies en aanbevelingen van de Gemeentelijke Rekenkamer.

Bij de uitvoering van ons onderzoek hebben wij de medewerking van betrokkenen, zowel vanuit de gemeente Nijmegen als vanuit de NV Mensec, als zeer open en constructief ervaren.

En verder ...

Naast deze concrete onderzoeken heeft de Gemeentelijke Rekenkamer:

- Een gesprek gevoerd met het management van de afdeling Sociale Zaken en Werk (hoofd van de afdeling Sociale Zaken en Werk, controller afdeling Sociale Zaken en Werk en directeur directie Inwoners). In het gesprek is ingegaan op de benchmarks 2000 en 2001 en de ondernomen acties naar aanleiding daarvan. Onder meer vanwege deze benchmarks was de Gemeentelijke Rekenkamer immers niet op het verzoek van de gemeenteraad ingegaan om een onderzoek in te stellen naar de beheerskostenontwikkeling bij de afdeling Sociale Zaken en Werk. Na afloop van het gesprek heeft de Gemeentelijke Rekenkamer aanvullende informatie ontvangen. Afgesproken is dat de Gemeentelijke Rekenkamer zich aan de hand van deze informatie nader oriënteert op de afdeling Sociale Zaken en Werk.
- Zich bezig gehouden met haar rol en positionering (op het moment dat de nieuwe Gemeentewet van kracht wordt (dualisme)). In dit kader is onder meer een gesprek gevoerd met de accountant van de gemeente Nijmegen. Afgesproken is na 6 maart 2002 opnieuw met elkaar rond de tafel te gaan zitten en te spreken over de rol en werkwijze van de Gemeentelijke Rekenkamer en de accountant in het kader van de jaarrekening en de relaties daartussen. Verder zijn voorbereidingen getroffen voor de actualisatie van de Verordening Gemeentelijke Rekenkamer en het Reglement van Orde.